Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/3915

2026 9 1

TARYBOS REKOMENDACIJA

2026 m. liepos 10 d.

dėl Bulgarijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

(C/2026/3915)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/9799 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) Reglamente (ES) 2024/1263 nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestro veikla apima visų pirma konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą;

(2) 2025 m. lapkričio 25 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([2]) priėmė 2026 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Bulgarija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos, rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo Europos Sąjungoje ir pasiūlymą dėl 2026 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([3]) priėmė 2026 m. balandžio 21 d., o bendrą užimtumo ataskaitą ir rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo – 2026 m. kovo 9 d.;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).
([3]) OL C, C/2026/2434, 2026 4 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti Sąjungos konkurencingumą pasaulyje. Kaip esminiai tvaraus ekonomikos augimo ramsčiai, joje nustatytos trys būtinos transformacijos: inovacijos; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas; saugumas. Nuo tada, kai buvo paskelbtas konkurencingumo kelrodis, juo remtasi vykdant Europos semestro darbą, užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su ES strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo visoje Sąjungoje skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas;

(4) 2026 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas tuo pat metu įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ([4]) galutinį etapą. Įgyvendinant Europos semestro politikos prioritetus itin svarbūs buvo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (EGAD) planai kartu su sanglaudos politikos finansavimu, nes buvo reikalaujama, kad šiais planais būtų veiksmingai sprendžiami visi per pastaruosius ciklus atitinkamose konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatyti uždaviniai arba didelė jų dalis, o pagal Europos sanglaudos politiką finansuojamomis programomis – atsižvelgiama į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Artėjant EGADP įgyvendinimo laikotarpio pabaigai, tebėra labai svarbu tęsti pagal EGADP remiamas ir įgyvendinamas reformas ir investicijas, visų pirma tas, kurios padeda spręsti konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius, ir jomis remtis;

(5) 2026 m. birželio 3 d. Komisija paskelbė 2026 m. Bulgarijai skirtą ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Bulgarijos padaryta įgyvendinant 2025 m. jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Bulgarijai kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Bulgarijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(6) 2025 m. birželio 20 d. Taryba, remdamasi Komisijos vertinimu ir rekomendacija, priėmė Rekomendaciją, kuria patvirtinamas Bulgarijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas ([5]). Planas apima 2025–2028 m. laikotarpį, o jame pateikiamas fiskalinis koregavimas paskirstytas per ketverius metus. Taryba rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 6,2 % 2025 m., 4,9 % 2026 m., 4,4 % 2027 m. ir 4,0 % 2028 m.; tai atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą atsižvelgiant į 2024 bazinius metus, t. y. 6,2 % 2025 m., 11,4 % 2026 m., 16,3 % 2027 m. ir 21 % 2028 m.;

(7) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija paragino valstybes nares prašyti koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas ([6]); 2025 m. kovo 6 d. šį pasiūlymą palankiai įvertino Europos Vadovų Taryba. Gavusi Bulgarijos prašymą, 2025 m. liepos 8 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Bulgarijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ([7]). Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos taikymo laikotarpiu (2025–2028 m.) Bulgarijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad nuolat didesnės gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu;

([4]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) 2025 m. birželio 20 d. Tarybos rekomendacija, kuria patvirtinamas Bulgarijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas, (OL C, C/2025/3700, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3700/oj).

([6]) Komisijos komunikatas „Atsižvelgimas į gynybos išlaidų padidinimą Stabilumo ir augimo pakte“, Briuselis, 2025 m. kovo 19 d., C (2025) 2000 *final*.

([7]) 2025 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija, kuria Bulgarijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL C, C/2025/3961, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3961/oj).

(8) 2026 m. balandžio 30 d. Bulgarija pateikė 2026 m. metinę pažangos ataskaitą ([8]) dėl rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo laikymosi ir dėl reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius uždavinius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimo. Tačiau 2026 m. fiskalinių duomenų nepateikta. Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/241 ([9]) 27 straipsnį du kartus per metus Bulgarijos teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(9) 2025 m. realiojo BVP augimas buvo 3,1 %, o infliacija pagal SVKI – 3,5 %. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP augs 2,5 % 2026 m. ir 2,2 % 2027 m., o infliacija pagal SVKI bus 4,2 % 2026 m. ir 2,6 % 2027 m.;

(10) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([10]), Bulgarijos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 3 % BVP 2024 m. iki 3,5 % BVP 2025 m. Deficito padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi bendrą viešojo sektoriaus darbo užmokesčio didinimo, visų pirma gynybos ir saugumo srityse, socialinių išlaidų didinimo, įskaitant automatinį pensijų indeksavimą, padidėjusių nacionalinėmis lėšomis finansuojamų viešųjų investicijų bei palūkanų išlaidų ir investicinių dotacijų įmonei „Bulgarian Energy Holding“ poveikį. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad 2026 m. deficitas sudarys 4,1 % BVP, o 2027 m. – 4,3 % BVP. 2026 m. ir 2027 m. padidėjimas daugiausia atspindi nuolatinį struktūrinį viešojo sektoriaus darbo užmokesčio ir socialinių išmokų didinimą, nesant kompensacinių priemonių;

(11) remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinės politikos kryptis ([11]), apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo skatinamoji ir atitiko 2,3 % BVP. Numatoma, kad 2026 m. ji bus skatinamoji (1,0 % BVP), o 2027 m. – stabdomoji (1,6 % BVP);

(12) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([12]), Bulgarijos valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 23,8 % BVP 2024 m. pabaigoje iki 29,9 % BVP 2025 m. pabaigoje. Skolos santykio padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi kapitalo injekcijas į įmonę „Bulgarian Energy Holding“ ir Bulgarijos plėtros banką. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 32,3 %, o iki 2027 m. pabaigos dar padidės iki 35,5 %;

(13) remiantis Eurostato duomenimis ([13]), bendros valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Bulgarijoje 2025 m. sudarė 1,9 % BVP. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. jos liks tokio paties dydžio. Tai 0,6 procentinio punkto BVP daugiau nei 2024 ataskaitiniais metais ([14]);

([8]) 2026 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos adresu https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([9]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([10]) Eurostato euro rodikliai, 2026 m. balandžio 22 d.

([11]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

([12]) Eurostato euro rodikliai, 2026 m. balandžio 22 d.

([13]) Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

([14]) NATO gynybos išlaidų apibrėžtis skiriasi nuo valstybės funkcijų klasifikatoriaus (COFOG) gynybos išlaidų apibrėžties. Be to, galėtų būti skirtumų dėl išlaidų, ypač karinės įrangos išlaidų, įrašymo į sąskaitas laiko, nes NATO ataskaitose nesilaikoma nacionalinių sąskaitų taisyklių, reglamentuojančių įrašymo į sąskaitas laiką.

(14) Sąjungai ir toliau kyla energijos tiekimo sutrikimų ir padidėjusio kainų nepastovumo rizika, kurią dar labiau didina geopolitinė įtampa, daranti poveikį pasaulinėms naftos ir dujų rinkoms. Per 2022–2023 m. energetikos krizę įgyta patirtis parodė, kad plataus masto ir netikslinės priemonės lemia didelius fiskalinius kaštus ir yra socialiai ir ekonomiškai neefektyvios. Nuo karo Artimuosiuose Rytuose pradžios 2026 m. vasario mėn. Bulgarija ėmėsi fiskalinės politikos priemonių, kad sušvelnintų didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms ([15]). Jos apima tikslinę mėnesinę pagalbą mažas pajamas gaunančioms grupėms (iki 2026 m. birželio mėn.) ir tikslines subsidijas mažas gyvenvietes aptarnaujantiems keleivių vežėjams (2026 m.). Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad šių priemonių fiskaliniai kaštai 2026 m. sudarys mažiau nei 0,1 % BVP. Remiantis Komisijos įverčiais, jei šios priemonės liktų galioti iki 2026 m. pabaigos, jų fiskaliniai kaštai 2026 m. sudarytų 0,1 % BVP;

(15) remiantis Komisijos skaičiavimais, 2025 m. grynosios išlaidos Bulgarijoje išaugo 12,3 %. 2025 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas metinis nuokrypis sudaro 2,1 % BVP. Atsižvelgiant į nacionalinėje nukrypti leidžiančioje išlygoje numatytą lankstumą didinti gynybos išlaidas, bendras grynųjų išlaidų nuokrypis sudaro 1,4 % BVP;

(16) remiantis Komisijos skaičiavimais numatoma, kad grynosios išlaidos Bulgarijoje 2026 m. išaugs 5,5 %, o 2025 ir 2026 m. iš viso – 18,5 %. Numatomas 2026 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas metinis nuokrypis sudaro 0,2 % BVP. Vertinant 2025 ir 2026 m. kartu, numatomas bendras grynųjų išlaidų augimo tempas taip pat viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas bendras nuokrypis sudaro 2,2 % BVP. Atsižvelgiant į nacionalinėje nukrypti leidžiančioje išlygoje numatytą lankstumą didinti gynybos išlaidas ir vertinant 2025 ir 2026 m. kartu, numatomas bendras grynųjų išlaidų nuokrypis sudaro 1,6 % BVP;

(17) 2026 m. birželio 3 d. Komisija priėmė pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį ([16]). Tame pranešime Bulgarijos padėtis įvertinta pagal deficito kriterijų. Atsižvelgiant į gynybos išlaidų padidinimą nuo 2024 m. pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią gynybos išlygą, 2025 m. deficitas nesiekė 3 % BVP. Be to, atsižvelgiant į gynybos išlaidų padidinimą nuo 2024 m., Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. deficitas viršys 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad, atitinkamai atsižvelgiant į visus svarbius veiksnius, Bulgarija deficito kriterijaus nesilaiko. Atsižvelgdama į tai ir apsvarsčiusi pagal SESV 126 straipsnio 4 dalį parengtą Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę, Komisija pasiūlė pradėti perviršinio deficito procedūrą, rekomenduodama Tarybai pagal SESV 126 straipsnio 6 dalį priimti sprendimą, kuriuo būtų nustatyta, kad dėl deficito kriterijaus nesilaikymo 2026 m. susidarė perviršinis deficitas. Tokį sprendimą dėl Bulgarijos ([17]) kartu su rekomendacija ([18]) pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį ištaisyti perviršinio deficito padėtį Taryba priėmė 2026 m. liepos 10 d.;

([15]) Tai atspindi padėtį iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino (2026 m. gegužės 4 d.).

([16]) Komisijos pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį, 2026 6 3, COM (2026) 302 *final*.

([17]) 2026 m. liepos 10 d. Tarybos sprendimas (ES) 2026/1758 dėl perviršinio deficito Bulgarijoje (OL L, 2026/1758, 2026 9 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2026/1758/oj).

([18]) 2026 m. liepos 10 d. priimta Tarybos rekomendacija ištaisyti perviršinio deficito padėtį Bulgarijoje. Visi dokumentai, susiję su Bulgarijos perviršinio deficito procedūra, pateikiami adresu: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Bulgaria_en.

(18) Bulgarijai tenka dvejopas uždavinys – užtikrinti viešųjų finansų tvarumą ir kartu didinti mokesčių sistemos teisingumą ir veiksmingumą. Vienas iš pagrindinių sistemos požymių yra 10 % fiksuotas pajamų mokesčio tarifas, taikomas nenustačius neapmokestinamojo dydžio kartu su apribotomis socialinio draudimo įmokomis, dėl kurių mokesčių našta paskirstoma regresyviai ir dideles pajamas gaunantiems asmenims tenka šiek tiek mažesnis mokesčių pleištas nei mažas pajamas gaunantiems asmenims. Per pastaruosius metus viešosios išlaidos, visų pirma pensijų ir viešojo sektoriaus darbo užmokesčio srityse, padidėjo. Padidėjimas dažnai finansuotas imantis trumpalaikių arba *ad hoc*, o ne stabilių struktūrinių priemonių. Dėl to fiskalinės politikos nuspėjamumas sumažėjo, o fiskalinė rizika padidėjo, ypač dėl kylančio papildomo struktūrinio išlaidų spaudimo. Ateityje svarbų vaidmenį turėtų atlikti demografiniai pokyčiai. Visuomenės senėjimas darys nuolatinį spaudimą socialinėms išlaidoms, visų pirma pensijų ir sveikatos priežiūros sistemoms, jau ir taip susiduriančioms su adekvatumo iššūkiais. Be to, tikėtina, kad spaudimą viešiesiems finansams darys ir papildomos išlaidos, susijusios su nacionalinių ir kolektyvinių gynybos pajėgumų stiprinimu. Jei politika nebus koreguojama, dėl šių veiksnių bus sunkiau išlaikyti fiskalinę drausmę. Su struktūriniais iššūkiais Bulgarija nuolat susiduria ir pajamų srityje. Mokestinės pajamos, išreikštos BVP dalimi, tebėra gerokai mažesnės už ES vidurkį, o tai varžo šalies galimybes finansuoti viešąsias paslaugas ir investicijas. Pajamų surinkimą dar labiau silpnina didelės mokesčių nepriemokos. Be to, apskaičiuota, kad Bulgarijos šešėlinė ekonomika yra viena iš didžiausių Europos Sąjungoje, o tai kenkia mokestinių prievolių vykdymui ir riboja šalies pajėgumą surinkti pajamas;

(19) kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą Sąjungos finansavimo priemonių įgyvendinimą, be kita ko, Europos semestro kontekste, itin svarbus tebėra sistemingas, prasmingas ir savalaikis vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(20) sanglaudos politikos programų, apimančių paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), Europos socialinio fondo + (ESF+) ir Sanglaudos fondo, įgyvendinimas Bulgarijoje ypač pagal projektų atranką vyksta sėkmingai. Svarbu aktyviau dėti pastangas siekiant užtikrinti, kad atrinkti projektai būtų greitai įgyvendinami, ir kartu kuo labiau padidinti jų poveikį vietoje. Be to, Bulgarijai reikia paspartinti Teisingos pertvarkos fondo (TPF) paramos įgyvendinimą, nes ištekliai turi būti išmokėti iki 2026 m. pabaigos. Labai svarbu užtikrinti, kad naujos investicijos, kurias Bulgarija nustatė atlikdama sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, visų pirma investicijos, susijusios su penkiais Laikotarpio vidurio peržiūros reglamente ([19]) nustatytais prioritetais, būtų vykdomos greitai ir veiksmingai;

(21) Bulgarijos rytiniuose pasienio regionuose susiduriama su papildomais iššūkiais, kurie kenkia jų ekonominės ir socialinės plėtros perspektyvoms, nes esami struktūriniai iššūkiai tampa dar sunkesni. Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą poveikis didina su saugumu susijusį spaudimą, trikdo tarpvalstybinę ekonominę veiklą ir mažina investicijų patrauklumą;

(22) Bulgarijai kyla keletas iššūkių, susijusių su viešosios administracijos ir subnacionalinės valdžios veikimu ir pajėgumais, viešųjų paslaugų skaitmenizacija, teisingumo ir kovos su korupcija sistema, viešaisiais pirkimais ir reglamentavimo kokybe, mokslinių tyrimų ir inovacijų lygiu, energetikos sistemos ir pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, energijos nepritekliumi, transportu ir susisiekimu, atsparumu klimato kaitai, darbo jėgos ir įgūdžių trūkumu, socialine įtrauktimi ir sveikatos priežiūra;

([19]) 2025 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/1914, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą (OL L, 2025/1914, 2025 9 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1914/oj).

(23) viešosios administracijos, ypač subnacionalinio lygmens, pajėgumai vis dar riboti ir panašu, kad reikia įdėti daugiau pastangų, kad būtų išpildyti piliečių ir įmonių lūkesčiai. Bulgarijoje suaugusiųjų mokymosi kursuose dalyvaujančių valstybės tarnautojų dalis yra mažiausia, o tai trukdo ugdyti įgūdžius tiek nacionaliniu, tiek subnacionaliniu lygmenimis. Be to, savivaldybės nuolat patiria sunkumų pritraukti ES finansuojamoms iniciatyvoms ir projektams įgyvendinti reikalingų kvalifikuotų ekspertų ir juos išlaikyti, o tai kelia iššūkių valdant ES lėšas. Valdymo ir planavimo subnacionaliniu lygmeniu procesų susiskaidymas dar labiau varžo galimybes veiksmingai administruoti ES finansuojamus projektus ir derinti platesnės teritorinės strategijos prioritetus. Teikiama daugiau skaitmeninių viešųjų paslaugų ir jomis įmonės ir piliečiai naudojasi reguliariai, tačiau dėl didelio administracinio sudėtingumo ir menko patogumo naudotojams išnaudojamos ne visos skaitmeninio valdymo infrastruktūros teikiamos galimybės. Siekiant pašalinti šiuos trūkumus, reikia įgyvendinti likusius svarbius prioritetus: užtikrinti sąveikumą visais valdžios lygmenimis, paprastinti ir skaitmenizuoti vidaus darbo srautus ir plėsti ištisinių internetinių viešųjų paslaugų teikimą. Dedamos pastangos paprastinti reglamentavimą, tobulinti reglamentavimo priemones ir mažinti administracinę naštą, tačiau jų poveikis dar nedavė apčiuopiamų rezultatų. Bendrajai rinkai kylančios norminės ir administracinės kliūtys daro poveikį Europos ekonominės erdvės vidaus prekybai prekėmis (be kita ko, tarpvalstybinėms logistikos grandinėms), profesinių paslaugų teikimui ir įmonių steigimui;

(24) siekiant išlaikyti stabilią ir nuspėjamą ekonominę aplinką, grindžiamą teisinės valstybės principu, tebėra labai svarbu stiprinti baudžiamąjį persekiojimą už korupciją. Tirdama korupcijos, visų pirma aukšto lygio korupcijos, atvejus ir vykdydama baudžiamąjį persekiojimą už juos Bulgarija dar nepasiekė svarių rezultatų. 2023 m. nustatyta teisinė sistema, kuria reglamentuojama Kovos su korupcija komisijos veikla, neužtikrino šios įstaigos politinio nepriklausomumo ir 2026 m., prieš paskiriant naują Kovos su korupcija komisijos vadovybę, buvo panaikinta. Bulgarija ėmėsi tam tikrų veiksmų, susijusių su peržiūrėta kovos su korupcija sistema, ir priėmė naują Įstatymą dėl kovos su viešąsias pareigas einančių asmenų korupcija. Be to, tam, kad tiek teismai, tiek prokuratūra galėtų dirbti tinkamai, ypač nagrinėdami aukšto lygio korupcijos bylas, labai svarbu užtikrinti Aukščiausiosios teismų tarybos, kaip teismų savivaldos organo, nepriklausomumą ir veiksmingą veikimą. Nuo 2022 m. Aukščiausioji teismų taryba veikia su pasibaigusiais įgaliojimais, o tai neigiamai veikia jos teisėtumą ir neleidžia jai vykdyti kai kurių funkcijų, pavyzdžiui, paskirti naują generalinį prokurorą. Kadangi prokuratūra atlieka pagrindinį vaidmenį vykdant nusikalstamų veikų tyrimus, Aukščiausiosios teismų tarybos veikimo trūkumų šalinimas gali labiau padėti kovoti su korupcija šalyje;

(25) struktūriniai viešųjų pirkimų valdymo ir įgyvendinimo trūkumai ir toliau riboja konkurencingumą. Didėjanti tiesiogiai skiriamų pirkimo dalių ir procedūrų, kuriose dalyvauja tik vienas konkurso dalyvis, dalis ir didelis nesėkmingų arba nutrauktų sutarčių skaičius atgraso įmones nuo dalyvavimo ir silpnina jų pasitikėjimą bei sąžiningumo suvokimą. Nors pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą padaryti tam tikri procedūriniai patobulinimai, tam, kad būtų galima įveikti struktūrinius iššūkius, reikia toliau peržiūrėti valdymo struktūrą, stiprinti apsaugos priemones ir viešųjų pirkimų įstaigų bendradarbiavimą, taip pat didinti atitinkamų agentūrų pajėgumus ir gilinti jų ekspertines žinias. Bulgarija ėmėsi veiksmų, kad atnaujintų tam tikrų reguliavimo institucijų įgaliojimus, tačiau susirūpinimą keliantys klausimai dėl jų nepriklausomumo lieka neišspręsti. Jų vykdomos reguliavimo veiklos kokybei kenkia menki ištekliai ir nederama politinė įtaka. Reguliavimo institucijų nepriklausomumo nuo rinkos dalyvių garantijos tebėra nepakankamos, ypač tokiuose sektoriuose kaip energetika, kur valstybės valdomos įmonės daro didelę įtaką. Kalbant apie teisingumą, susirūpinimą tebekelia Aukščiausiosios teismų tarybos inspekcijos veikimas ir politinės įtakos jai rizika, nes jos įgaliojimai baigėsi 2020 m. ir nuo tada nebuvo atnaujinti;

(26) Bulgarijos mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemai ir toliau tenka įveikti didelius iššūkius: viešosios ir privačiosios investicijos į MTP yra gerokai mažesnės už ES vidurkį, o institucinė aplinka – susiskaidžiusi, o tai mažina veiksmingumą, kaip nurodyta politikos rėmimo priemonės ataskaitoje. Nepaisant valdymo sistemos patobulinimo, be kita ko, priėmus Mokslinių tyrimų ir inovacijų įstatymą ir įsteigus Inovacijų ir mokslinių tyrimų tarybą, įgyvendinimas dar nėra nuoseklus ir aiškus. Tebėra neaiškūs ir instituciniai mokslinių tyrimų organizacijų ir aukštojo mokslo institucijų įgaliojimai, o mokslinių tyrimų veikla pernelyg sutelkta sostinės regione, todėl didėja regioniniai skirtumai. Nepaisant tam tikrų patobulinimų, komercializuoti mokslinių tyrimų rezultatus trukdo silpni akademinės bendruomenės ir verslo ryšiai, taip pat mažiau išvystyta technologijų perdavimo ekosistema. Nors sanglaudos politikos fondų lėšomis remiamas naujas technologijų perdavimo centras, o MVĮ skaitmeninė transformacija palaipsniui gerėja, siekiant padidinti inovacijų poveikį, reikia didesnių viešųjų ir privačiųjų investicijų į MTP ir kartu nustatyti aiškesnius institucinius įgaliojimus ir stiprinti komercializacijos mechanizmus;

(27) Bulgarijos didmeninės elektros energijos kainos tebėra vienos iš didžiausių ES. Nors, laipsniškai atsisakant elektros energijos pirkimo sutarčių ir viešųjų paslaugų įsipareigojimų, kuriais tiesiogiai remiamos anglimis kūrenamos elektrinės, elektros energijos gamybos srityje padaryta tam tikra pažanga mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro, Bulgarijos elektros sistema ir toliau priklauso nuo šių elektrinių, kad patenkintų paklausą. Dideliu mastu diegiant saulės energijos gamybos pajėgumus, nesiimta lygiaverčio sausumos ir jūros vėjo energijos pajėgumų diegimo, nepaisant potencialo Bulgarijoje. Jei numatomas didelių baterinio energijos kaupimo pajėgumų diegimas bus derinamas su skirstomųjų tinklų, kuriuos reikia atnaujinti ir kuriems reikia skirti papildomų pajėgumų, stiprinimu, bus galima užtikrinti lankstesnį ir nuo iškastinio kuro nepriklausomą elektros energijos tiekimą. Didinant paklausos lankstumą būtų galima užtikrinti, kad namų ūkiams taikomos mažmeninės kainos labiau atitiktų didmeninių kainų signalus, ir toliau plėtoti išmaniąją apskaitos sistemą. Lankstus tiekimas ir paklausa yra būtini siekiant mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir dekarbonizuoti elektros sistemą – dėl to sumažėtų elektros energijos kainos, būtų gaminama daugiau elektros iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir (arba) mažo anglies dioksido pėdsako elektros energijos ir pagerėtų tinklai. Įmonė „Bulgarian Energy Holding“, apimanti Bulgarijos valstybės valdomas įmones, vykdančias veiklą mažo anglies dioksido pėdsako elektros energijos (branduolinės energijos, hidroenergijos) gamybos srityse; iškastinį kurą naudojančius įrenginius (anglimis kūrenamas elektrines, anglių kasyklas ir gamtines dujas naudojančius įrenginius) ir reguliuojamus subjektus – perdavimo sistemų operatorius (PSO), turi būti pertvarkyta, kad būtų galima padidinti jos skaidrumą ir išsklaidyti susirūpinimą dėl kryžminio anglis naudojančių įrenginių subsidijavimo. Ši reforma sudarytų sąlygas nukreipti reguliuojamą turtą, visų pirma elektros energijos perdavimo sistemos operatorių, į pagrindinę veiklą ir remti anglių naudojimo atsisakymą, taip sumažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro;

(28) Bulgarijos centralizuoto šilumos tiekimo sistemos ir toliau priklauso nuo gamtinių dujų ir kitų šiltnamio efektą sukeliančio kuro rūšių. Nors padaryta pažanga laipsniškai nutraukiant subsidijas iškastiniam kurui, skirtam elektros energijai gaminti, vis dar nesprendžiamas subsidijų, skirtų centralizuotam šilumos tiekimui, klausimas ir jų neplanuojama laipsniškai nutraukti anksčiau nei 2030 m. Pirmenybė galėtų būti teikiama laipsniškam subsidijų, kuriomis nei tikslingai kovojama su energijos nepritekliumi, nei sprendžiamos realios energetinio saugumo problemos, kurios trukdo elektrifikacijai ir kurios nėra itin svarbios pramonės konkurencingumui, nutraukimui. Dėl kogeneracinėms jėgainėms, tiekiančioms šilumą centralizuoto šilumos tiekimo tinklams, taikomų supirkimo tarifų pailginamas iškastiniu kuru grindžiamos šilumos gamybos ekonominio gyvybingumo laikotarpis ir vėluojama pagal didelio efektyvumo standartus modernizuoti gamybos ir tinklo įrenginius. Pertvarkius šiuos tarifus atsirastų daugiau fiskalinės erdvės ir ją būtų galima panaudoti centralizuoto šilumos tiekimo sistemos priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti ir tikslinei paramai energijos nepriteklių patiriantiems namų ūkiams teikti;

(29) Bulgarijoje energijos nepriteklius tebėra struktūrinis iššūkis, kurį lemia tai, jog trūksta paramos mechanizmų, skirtų tiems, kam paramos reikia labiausiai, todėl šalyje savo namų pakankamai negalinčių apšildyti žmonių dalis gerokai viršija ES vidurkį. Nors šiuo metu parama daugiausia sutelkta į plataus pobūdžio priemones, pavyzdžiui, visuotinai taikomas žemas reguliuojamas mažmenines elektros energijos kainas ir supirkimo tarifus, taikomus kogeneracinėms jėgainėms, tiekiančioms šilumą centralizuoto šilumos tiekimo tinklams, tikslinė parama ir toliau skiriama vangiai. Toks neefektyvus fiskalinių išteklių naudojimas kelia pavojų pažeidžiamiausiems namų ūkiams, todėl būtina energijos nepritekliaus problemą spręsti rengiant tinkamas tikslines politikos priemones;

(30) nors padaryta nedidelė pažanga siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą pramonės sektoriuje, ypač svarbu toliau mažinti pramoninių naudotojų suvartojamą energijos kiekį, nes Bulgarija yra viena iš keturių Sąjungos šalių, kurioje energijos suvartojimo gamybos pramonėje intensyvumas yra didžiausias. Be to, nemažą dalį pramonės sektoriuje išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sudaro dujos, išmetamos vykdant su energija nesusijusius procesus, (45 %, o ES vidurkis – 35 %), todėl labai svarbu imtis visapusiškų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonių, neapsiribojant tik energijos vartojimo efektyvumo užtikrinimu. Spartesnis pramonės, o ypač gamybos sektorių, kuriuose išmetamas didelis teršalų kiekis, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas padėtų didinti konkurencingumą ir kartu mažinti priklausomybę nuo išteklių ir energijos, pasižyminčių taršos šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis intensyvumu;

(31) 2023 m. transporto sektorius ir toliau buvo vienas iš sektorių, kuriuose buvo išmetamas didžiausias Bulgarijoje ŠESD kiekis, o 2024 m. elektrinių transporto priemonių naudojimas buvo gerokai mažesnis už ES vidurkį ir siekė 0,56 %. Įkrovimo infrastruktūra diegiama lėtai: šiuo metu įdiegta mažiau nei 15 % elektros įkrovimo infrastruktūros objektų, kurie turi būti įdiegti iki 2030 m. Dėl nepakankamos viešojo transporto infrastruktūros kyla susisiekimo problemų, ypač šiauriniame regione. Reikia imtis papildomų veiksmų siekiant sparčiau investuoti į viešojo transporto infrastruktūrą, modernizuoti geležinkelių infrastruktūrą, be kita ko, elektrifikuojant ERTMS, ir plėsti elektrinių transporto priemonių įkrovimo infrastruktūrą, kartu veiksmingai užtikrinant kelių eismo saugumo priemonių vykdymą ir gerinant šiaurinio regiono bei tarpvalstybinį susisiekimą ir užbaigiant TEN-T;

(32) Bulgarija tebėra neapsaugota nuo su klimatu susijusios rizikos (visų pirma, potvynių, sausrų ir mažėjančio vandens lygio), keliančios iššūkių šalies ekonominiam ir visuomenės atsparumui. Klimato kaita atskleidžia didelį transporto infrastruktūros pažeidžiamumą. Vandens infrastruktūros kokybė tebėra prasta, patiriama labai didelių nuostolių, o nuotekų valymo rodikliai gerokai prastesni už nustatytus ES reikalavimais – tai rodo, kad vandens ir atliekų tvarkymo srityje tebėra trūkumų. Nacionalinė prisitaikymo prie klimato kaitos sistema sudaro pagrindą imtis veiksmų, tačiau dėl susiskaidžiusio klimato valdymo ir didesnių institucinių trūkumų, įskaitant tai, kad neatliekami privalomi su klimatu susijusios rizikos vertinimai, ji ir toliau įgyvendinama nevienodai. Gerinti vandens ir atliekų infrastruktūrą ir stiprinti atsparumą klimato kaitai siekiama imantis papildomų veiksmų, įskaitant tam tikrus sanglaudos politikos priemonėmis remiamus veiksmus. Vis dėlto investicijos ir toliau nesiekia ES vidurkio, o gamtos procesais pagrįsti sprendimai vis dar įgyvendinami ribotai; ribota ir draudimo nuo su klimatu susijusios rizikos apsauga, o tai trukdo tvariai naudoti išteklius ir mažina bendrą, be kita ko, jūrų ekosistemų, atsparumą;

(33) atsižvelgdama į itin svarbų žmogiškojo kapitalo vaidmenį didinant Sąjungos konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą, 2026 m. Taryba rekomendavo valstybėms narėms imtis veiksmų, siekiant skubiai reaguoti įsu žmogiškuoju kapitalu susijusius įgūdžių, švietimo ir mokymo sričių struktūrinius iššūkius, trukdančius konkurencingumui. Bulgarijai skirtos 2026 m. rekomendacijos gali padėti įgyvendinti Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo Sąjungoje;

(34) prasti Bulgarijos rezultatai pagrindinių įgūdžių srityje rodo, kad yra struktūrinių problemų, kurios varžo žmogiškojo kapitalo vystymą ir mažina konkurencingumą. Bulgarijoje maždaug pusė penkiolikmečių nėra įvaldę minimalių pagrindinių įgūdžių – šis rodiklis beveik dvigubai viršija ES vidurkį. Prasti rezultatai susiję su problemomis mokyklų programų ir mokymo kokybės srityse. Nepakankamai taikomi kompetencija pagrįsti, į besimokančiuosius sutelkti metodai ir per mažai dėmesio skiriama pagrindinių įgūdžių ugdymui ir STEM kompetencijoms. Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros programose įvairiuose regionuose vis dar dalyvaujama neaktyviai ir netolygiai, dėl to prastėja ankstyvasis mokymasis ir didėja nelygybė. Didžiausius to padarinius junta nepalankioje padėtyje esančios grupės, įskaitant romų tautybės vaikus. Nepaisant pastarojo meto pastangų, Bulgarijos aukštojo mokslo sistemai ir toliau kyla didelių iššūkių ugdant aukštos kvalifikacijos, ypač STEM srities, darbuotojus, o tai turi padarinių našumui ir inovacijoms. Nepaisant pastarojo meto pastangų, dėstymo kokybę ir toliau nepalankiai veikia dėstytojų, ypač STEM srities, trūkumas, nepakankamos ir netikslinės profesinio tobulėjimo galimybės, taip pat silpnas ryšys tarp pasiektų rezultatų ir darbo užmokesčio dydžio;

(35) 2025 m. padėtis Bulgarijos darbo rinkoje ir toliau buvo įtempta – užimtumo lygis pasiekė 77 % ir šiek tiek viršijo ES vidurkį. Kita vertus, trečius metus iš eilės bendras užimtumas mažėjo, taip atspindėdamas platesnes demografines tendencijas, o nedarbo lygis išliko rekordiškai žemas – 3,5 %. Nepaisant tam tikrų sumažėjusios darbuotojų paklausos ženklų, darbuotojų ir toliau trūko: darbdavių teigimu, reikia daugiau kaip 230 000 papildomų darbuotojų. Tarp regionų tebėra didelių skirtumų: užimtumas tarp geriausių ir prasčiausių rezultatų pasiekusių regionų skiriasi daugiau nei 10 procentinių punktų. Palyginti su ES vidurkiu, šalyje nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio (NEET) jaunimo, ypač asmenų su negalia ir romų, dalis išlieka didelė. Pažeidžiamų grupių pasiekti dalyvavimo darbo rinkoje rezultatai ir toliau išlieka nevienodi: asmenų su negalia užimtumo atotrūkis tebėra didelis, o romų užimtumas, nepaisant pastaraisiais metais padarytos akivaizdžios pažangos, vis dar nesiekia nacionalinio vidurkio ir net 46 % romų jaunimo nesimokė, nedirbo ir nedalyvavo mokymuose;

(36) dėl įgūdžių trūkumo toliau mažėja konkurencingumas. Nors 2025 m. bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius įgijusių asmenų dalis padidėjo, ji išliko gerokai mažesnė už ES vidurkį, todėl darbo rinkos veiksmingumas ir galimybės naudotis internetinėmis paslaugomis sumažėjo ir kartu kilo dar didesnių socialinių ir regioninių skirtumų rizika. IRT specialistų dalis yra šiek tiek mažesnė už ES vidurkį, o įmonės vis dar vangiai naudojosi DI. Nepaisant vykdomų profesinio rengimo ir mokymo reformų ir palyginti aktyvaus dalyvavimo vidurinio profesinio rengimo ir mokymo programose, nuolatinė įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis ir toliau neigiamai veikia rezultatus, nes profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų užimtumo lygis tebėra gerokai mažesnis už ES vidurkį ir nepakankamai atitinka darbo rinkos paklausos poreikius. Bulgarijoje suaugusiųjų, įskaitant dirbančius, dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi kursuose lygis ir toliau gerokai atsilieka nuo ES vidurkio. Šių problemų sprendimas taip pat prisidėtų prie geresnės darbo vietų kokybės;

(37) Bulgarijai vis dar kyla struktūriniai iššūkiai, susiję su skurdo mažinimu, nelygybe ir socialine apsauga. Socialinės apsaugos sistemą sustiprino minimaliųjų pajamų sistemos reforma ir darbo užmokesčio augimas – dėl to padidėjo namų ūkių pajamos ir sustiprėjo socialinio draudimo finansavimo bazė. Šios reformos ilgalaikis poveikis adekvatumui ir aprėpčiai dar turi būti įvertintas. Asmenų, kuriems gresia skurdas, dalis sumažėjo, bet ji išlieka didelė, ypač pažeidžiamų grupių atveju, o tai rodo, kad socialinių pervedimų poveikis skurdo mažinimui yra ribotas. Dirbančiųjų skurdo lygis sumažėjo, bet ir toliau yra didžiausias ES. Romų ir asmenų su negalia skurdo ir socialinės atskirties rizikos lygis (AROPE lygis) buvo itin aukštas ir siekė atitinkamai 78,3 % ir 43,8 %, o vaikų AROPE lygis ir toliau gerokai viršija ES vidurkį. Socialinių paslaugų prieinamumas, įperkamumas ir kokybė gerėja – tai lemia tikslinės reformos, susijusios su socialinių paslaugų kokybe ir planavimu, ir rodo, kad padaryta pažanga nuo institucinės priežiūros pereinant prie bendruomeninės globos ir priežiūros namuose. Nepaisant to, socialinių paslaugų, ypač ilgalaikės priežiūros paslaugų, poreikiai tebėra dideli, o iššūkiai neišnyko. Visuomenei sparčiai senėjant, dar labiau didėja vyresnio amžiaus žmonių priežiūros paklausa ir šios srities darbuotojų trūkumas ([20]);

(38) Bulgarija ir toliau susiduria su didelėmis sveikatos priežiūros prieinamumo kliūtimis, o tai turi neigiamų padarinių tikėtinai gyvenimo trukmei ir prevencijos bei sveikatos priežiūros priemonėmis išvengiamo mirtingumo lygiui. Nepaisant didelio ligoninių lovų skaičiaus, didelio ligonių išrašymo iš ligoninių atvejų skaičiaus, palyginti nedidelio lovų užimtumo ir vidutinės hospitalizacijos trukmės, sveikatos priežiūros sistema tebėra daugiausia sutelkta į ligonines, o ambulatoriniam gydymui, pirminei sveikatos priežiūrai ir ligų prevencijai skiriama tik labai nedidelė lėšų dalis. Mokėjimo modelis skatina skirti standartinį gydymą ligoninėje, o ne individualiems poreikiams pritaikytą priežiūrą. Prieinamumą mažina ir tai, kad, senėjant darbuotojams, trūksta sveikatos priežiūros specialistų, ypač slaugytojų, be to, jie nevienodai pasiskirstę. Didelė kliūtis sveikatos priežiūros prieinamumui tebėra dideli mokėjimai savomis lėšomis: Bulgarijoje tokie mokėjimai sudaro didžiausią visų sveikatos priežiūros išlaidų dalį visoje ES, taip pat daug privačių lėšų skiriama ambulatorinei priežiūrai. Sveikatos priežiūros prieinamumą taip pat mažina tai, kad pacientai ir sveikatos priežiūros specialistai vangiai ir nevienodu mastu naudojasi e. sveikatos paslaugomis;

([20]) SWD(2026) 122 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF), 2026 m.

(39) atsižvelgdama į glaudžias euro zonos valstybių narių ekonomikos tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2026 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2026 m. rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Bulgarijai skirta 1 rekomendacija padeda įgyvendinti pirmą, antrą ir trečią rekomendacijas dėl euro zonos, 2 rekomendacija padeda įgyvendinti ketvirtą rekomendaciją dėl euro zonos, 3 rekomendacija padeda įgyvendinti septintą ir devintą rekomendacijas dėl euro zonos, 4 rekomendacija padeda įgyvendinti septintą rekomendaciją dėl euro zonos, o 5 rekomendacija padeda įgyvendinti penktą rekomendaciją dėl euro zonos,

REKOMENDUOJA Bulgarijai 2026 ir 2027 m. imtis šių veiksmų:

1. laikytis 2026 m. liepos 10 d. Tarybos rekomenduoto, siekiant ištaisyti perviršinio deficito padėtį, didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, kartu pasinaudojant lankstumu pagal Tarybos aktyvuotą nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Didinti bendras gynybos bei saugumo išlaidas ir stiprinti parengtį, kartu užtikrinant skolos tvarumą ir išlaidų efektyvumą, taip pat laipsniškai pritaikyti biudžetą, kad būtų išlaikytos struktūriškai didesnės gynybos išlaidos. Užtikrinti, kad priemonės, kurių imamasi siekiant sušvelninti energijos kainų kilimo poveikį, būtų laikinos, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ar reaguoti į energijai imlių įmonių poreikius ir kad jos išsaugotų paskatas taupyti energiją, o jų fiskaliniai kaštai būtų suderinti su įsipareigojimais pagal ES fiskalinę sistemą. Imtis priemonių šešėlinės ekonomikos problemai spręsti, be kita ko, sumažinti paskatas deklaruoti mažiau pajamų ir jų visai nedeklaruoti, ir didinti mokesčių sistemos teisingumą bei pajamų gavimo pajėgumus. Stiprinti mokesčių surinkimą, be kita ko, gerinant nepriemokų išieškojimą, remiant mokestinių prievolių vykdymą ir plečiant pajamų bazę;

2. užtikrinti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę įgyvendinamų reformų ir investicijų tęstinumą. Dėti daugiau pastangų įgyvendinti sanglaudos politikos programas, kai tikslinga, remiantis išteklių perskirstymu strateginiams prioritetams ir lankstumo galimybėmis, dėl kurių susitarta sanglaudos politikos sistemos laikotarpio vidurio peržiūros kontekste. Įveikti unikalius socioekonominius, saugumo ir civilinio pasirengimo iššūkius, su kuriais susiduriama prie ES rytinės išorės sienos esančiuose regionuose, įskaitant poreikį investuoti į dvejopo naudojimo infrastruktūrą;

3. gerinti viešosios administracijos, ypač subnacionalinio lygmens, veikimą, paprastinant reglamentavimą ir tobulinant reglamentavimo priemones; racionalizuoti ir skaitmenizuoti darbo srautus bei paslaugas ir didinti sąveikumą visais valdžios lygmenimis ir toliau ugdyti valstybės tarnautojų įgūdžius. Didinti kovos su korupcija priemonių veiksmingumą, visų pirma aukšto lygio korupcijos bylose, be kita ko, stiprinant Aukščiausiosios teismų tarybos nepriklausomumą ir veikimo veiksmingumą. Gerinti viešųjų pirkimų procedūrų kokybę bei didinti jų veiksmingumą ir stiprinti reguliavimo institucijų nepriklausomumą ir veikimą. Didinti viešųjų investicijų į MTP poveikį ir veiksmingumą;

4. toliau dekarbonizuoti elektros energijos sistemą ir mažinti priklausomybę nuo iškastiniu kuru grindžiamos gamybos, be kita ko, skatinant diegti vėjo energijos gamybą, sudarant sąlygas lankstesnei pasiūlai ir paklausai, atnaujinant elektros tinklo infrastruktūrą skirstymo lygmeniu ir reformuojant valstybės valdomų energetikos sektoriaus įmonių bendrąjį valdymą, kad būtų padidintas skaidrumas. Skatinti modernizuoti centralizuoto šilumos tiekimo sistemas, laipsniškai nutraukiant subsidijas iškastiniam kurui. Kovoti su energijos nepritekliumi imantis tikslinių priemonių. Skatinti mažinti pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro. Skatinti diegti švarų miesto, viešąjį ir geležinkelių transportą, be kita ko, spartinant investicijas į reikiamos infrastruktūros plėtojimą ir susisiekimą šiauriniame regione. Didinti atsparumą klimato kaitai bei hidrologinį atsparumą ir gerinti atliekų tvarkymą;

5. stiprinti kompetencija pagrįstą mokymąsi. Toliau gerinti mokymo kokybę rengiant mokytojams poreikiais grindžiamus mokymus. Gerinti švietimo ir mokymo kokybę, atitiktį darbo rinkos poreikiams ir įtraukumą. Didinti nepakankamai atstovaujamų grupių užimtumą. Stiprinti įgūdžių įgijimą, be kita ko, suaugusiųjų mokymąsi, siekiant didinti konkurencingumą. Spręsti socialinės įtraukties problemą, suteikiant daugiau galimybių naudotis labiau integruotomis užimtumo ir socialinėmis paslaugomis bei ilgalaike bendruomenine globa ir veiksmingesne parama minimaliosioms pajamoms. Didinti sveikatos sistemos veiksmingumą ir prieinamumą, be kita ko, perskirstant ligoninių išteklius ambulatorinei priežiūrai, mažinant mokėjimus savo lėšomis ir sprendžiant sveikatos priežiūros specialistų trūkumo ir netolygaus pasiskirstymo šalyje problemą.

Priimta Briuselyje 2026 m. liepos 10 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

S. HARRIS